

прибавени в 1914!) е, че Яворов внезапно изменя на създадената от самия него парадигма: „обърква“ ролите на влюбените и техните взаимоотношения; любимата не е моделирана според желанията на Аза, а му е равностойна, тя не е „заря невинност“, а енигматично съчетание от „знойна плът и призрак лек“. Застанала е в началото на пътя, сред миражите. Както загатва пространствената ѝ позиция в текста, тя именно е напредналата, водещата фигура в „далечния“ път, пределно отдалечена, за да не чуе зова и стенанията, за да остане безчувствена към страданията на Аза. Разполовеността в образа на любимата – между телесно и духовно, между осезателно присъствие и мъчителна недостъпност, – която провокира Аза да я постигне на всяка цена, не напомня ли по удивителен начин текста на предсмъртната Яворова бележка: „Моята мила Лора се застреля сама. Ида и аз подир нея“? И единствено в тази творба, и никъде другаде в любовната лирика на Яворов, чувството е означено чрез пространствена метафора: „има ад и мъка и в мъката любов“.

Мистификацията на „Стон“ е следствие от цялостното, също в известна степен мистифициращо, посвещение на изданието от 1914 г.: „Мила Лора, на твоята светла душа, устремен към тебе, духът ми посвещава своите изповеди.“ Защото, ако през 1910 г. „Подир сенките на облаците“ е един навременен ответ на антологичното лирическо мислене (Пенчо Славейков с „На Острова на блажените“, антологията на Димитър Подвързачов и Димчо Дебелянов), както и опитът на поета да сглоби свой представителен лирически дискурс, то през 1914 г. този дискурс добива чрез посвещението подчертана изповедност, съставен е от поредица откровения, които по презумпция се отнасят към „светлата Лорина душа“, т.е. биват съпричастени към нейния свят, сякаш всякога досега са били инспирирани от него. Духът на Лора вече мистично обгръща цялата Яворова поезия (или поне представителния ѝ дял), присвоява я – нещо, което е било фаталният устрем на Лора приживе. Защото дори прословутата Лорина ревност към мъртвата Мина е насочена предимно към присъствието на Мина в поетическата мисловност на Яворов – с магичното си и покоряващо излъчване Лора се надява да я измести оттам. Оттук извира и непримиримостта на нейната любов. Лора смята себе си много по-проникновена читателка на поета Яворов и съдбовно сродна на метафизичните му видения (изключителна е например аналогията между Лориния текст „Тъмно е“ и Яворовото стихотворение „Чудовище“), а абсурдът е, че все е забравяна, не-забелязвана, игнорирана... до изричането на прочутата фраза: „Това е жена, която един поет трябва да разгадае.“⁵ Кое убягва

⁵ Габе, Г. Съдбоносни слова. – Изкуство и критика, II, 1939, кн. 8, с. 402.